

# ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МИСТЕЦТВ В УМОВАХ КРИЗИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

УДК 811.161.2'373.46:793.3

**Ю. В. БЕЗПАЛЕНКО**, аспірантка/викладачка кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка;

**Науковий керівник:** кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка  
**ПЛАХОТНЮК О. А.**

## ФОРМУВАННЯ СВІДОМОЇ МОВИ В ХОРЕОГРАФІЇ, ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНІВ RETIRE ТА PASSE

*Висвітлено питання, формування хореографічної мови української балетної школи. Запропоновано використовувати терміни retire та passe відповідно до їхнього значення, щоб застосування цих термінів стало унітарним в сучасному хореографічному світі. Окрім того, розглянуто моменти неправильного застосування цих термінів.*

**Ключові слова:** українська хореографія, хореографічна мова, науковці хореографії, passe, retire.

Як зазначає О. Плахотнюк: «сучасний світ вимагає від хореографів активних та термінових дій в самоосвіті та в поширенні наукового знання з хореографії в Україні та за її межами» [3]. Для цього українським хореографам треба розвивати свою хореографічну мову, щоб вона була сучасною та зрозумілою в світі танцівників всього світу. Довгий період українська хореографія розвивалась під окупацією Радянського Союзу, в суспільстві де люди, звикли до постійного обману навколо себе, до скритності та до «яка різниця», де на все західне і «не наше» була заборона. Тому не дивно, що в хореографічній мові з'явилися помилки. Для подолання цих

помилки ми потребуємо свідомих та ініціативних дій. І як мова, якою ми розмовляємо не стоїть на місці, а розвивається та збагачується, так і хореографічна мова повинна набувати сил і обов'язок науковців хореографії виправляти помилки минулого.

Дуже розповсюдженою помилкою є використання терміну *rasse*. *Rasse* в перекладі з французької мови це рух, під час якого натягнутий носок робочої ноги проходить біля опорної ноги (біля п'яти або біля коліна опорної ноги) з однієї позиції або пози в іншу [5, с. 102]. Довгий час та багато хореографів використовували слово *rasse*, для позначення позиції, при якому носок робочої ноги знаходиться на коліні чи на гомілці опорної ноги. І хоча, як в розмовах так і в науковій хореографічній літературі завжди визнавалось, що *rasse* це рух, правильний термін *retire*, що вже давно застосовується в європейській та американській хореографії важко входить в український хореографічний світ. Щоб було легше прийняти рішення, які слова застосовувати в своїй професійній мові розгляньте, що про рух *rasse* та положення *retire* говорять науковці хореографії.

*Rasse par terre* – з французької мови перекладається, як проходити повз по підлозі [5, с. 86], це прохідний рух, під час якого працююча нога проходить біля опорної ноги (через 1 позицію) з переду назад і ззаду вперед. Це сполучний рух у ряді вправ, а також елемент *rond de jambe par terre*, що виконується без зупинок [1].

*Rasse retire* – з французької мови перекладається, як проходити повз положення біля коліна – цей рух, також має назви *battements retire*, *grands battements retires* та *battements raccourcis*. В *rasse retire* робоча нога з 5 позиції піднімається таким чином, що натягнуті пальці прикладаються до

заглиблення під коліном на внутрішній стороні опорної ноги, а стегно робочої ноги досягає 2 позиції en l'air. Отже, це уривчастий рух, де стопа піднімається і опускається поперемінно в 5 позицію вперед і назад, з акцентом руху вниз. Це дуже корисна вправа для розігріву м'язів. Особливо, як preparation до battement developpes, тому що допомагає добре підняти та розгортати стегно [5, с. 33].

Battement developpe passe – з французької мови перекладається, як відбиття розгорнуте, що проходить повз [5, с. 55] – це сполучний рух у adagio, що єднає одну позу з іншою. Battement developpe passe – виконується з переду назад, ззаду вперед, з переду в сторону, ззаду в сторону, зі сторони в перед, зі сторони назад [2].

Grand battement jete passe – з французької мови перекладається, як велике відбиття кидком, що проходить повз [5, с. 32]. Виконання цього руху передбачає переведення ноги з одного напрямку в інший прийомом passe. При його освоєнні необхідні дотримуватися правил виконання основних рухів – grand battement jete і battement developpe passe. Складність полягає в тому, що процес проведення працюючої ноги повз опорну значно прискорюється. В усьому іншому принципі його виконання залишаються незмінними. Як правило, при виконанні grand battement jete переведення ноги здійснюється у двох напрямках – уперед і назад [4, с. 240].

Retire з французької мови перекладається, як виведений, або вилучений і в хореографії є синонімом слова raccourci – скорочений. Отже, retire – це вилучена робоча нога з 1, 3 або 5 позиції ніг і скорочена, зігнута в коліні. Види retire: retire, walking retires, retire devant, retire derriere [7, с. 47].

Retire (на коліні, високе sou-de-pied) – положення, при якому стегно робочої ноги піднято у другу виворітну позицію

en l'air на 90° так, що її натягнутий носок торкається коліна виворотної опорної ноги з внутрішньої сторони [5, с. 121].

Walking retires – положення, при якому стегно робочої ноги піднято у другу паралельну позицію en l'air на 90° так, що її натягнутий носок торкається коліна не виворотної опорної ноги [6, с. 41].

Retire devant – положення, при якому стегно робочої ноги піднято у другу виворотну позицію en l'air на 90° так, що її натягнутий носок торкається коліна виворотної опорної ноги з переду [7, с. 13, 47].

Retire derriere – положення, при якому стегно робочої ноги піднято у другу виворотну позицію en l'air на 90° так, що її натягнутий носок торкається коліна виворотної опорної ноги позаду [7, с. 13, 80].

Дослідження хореографічної мови допомагає ліпше розуміти нашу унікальну професію та робити рух за допомогою, якого ми розмовляємо свідомим та розумним.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпаленко Ю. Теорія та методика викладання класичного танцю, 1 клас, exercices a la barre : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nTx3RVnO8lk&t=778s> (дата звернення: 01.11.2023).

2. Безпаленко Ю. Теорія та методика викладання класичного танцю, 2 клас, exercices a la barre. 2 Ч. : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nTx3RVnO8lk&t=778s> (дата звернення: 01.11.2023).

3. Габелко О., Кузик О., Плахотнюк О., Яценко А. Стилiстика та форми репрезентації авторського неокласичного театру сучасної хореографії «Сузір'я Аніко». *Scientific research in the modern world* : зб. пр. II Міжнародної науково-практичної конф., 7–9 грудня 2022 р. Торонто, 2022. С. 486–490. URL : <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-7-9.12.22.pdf> (дата звернення: 01.11.2023).

4. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю: підручник. Вид. 2-ге. Київ: Альтерпрес, 2007. 324 с.

5. Gail Grant. *Technical Manual and Dictionary of Classical Ballet* (Dover Books on Dance) Paperback Illustrated, January 1, 1982 : веб-сайт. URL:

[https://archive.org/stream/GailGrantBalletDictionary/Gail%20grant%20ballet%20dictionary\\_djvu.txt](https://archive.org/stream/GailGrantBalletDictionary/Gail%20grant%20ballet%20dictionary_djvu.txt) (дата звернення: 01.11.2023).

6. Classical Ballet 1 sample : веб-сайт. URL: [https://balletcurriculum.com/wpcontent/uploads/2016/06/Classical-Ballet1\\_SAMPLE.pdf](https://balletcurriculum.com/wpcontent/uploads/2016/06/Classical-Ballet1_SAMPLE.pdf) (дата звернення: 01.11.2023).

7. Classical Ballet 3 sample : веб-сайт. URL: <file:///E:/%D0%AE%D0%BB%D1%8F%202324/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8/Classical-Ballet3.pdf> (дата звернення: 01.11.2023).

## УДК 793.3(510)

**ВАН СІНЬ**, здобувач другого рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

**Науковий керівник:** доктор мистецтвознавства, доцент, завідувач, професор кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка **ПОГРЕБНЯК М. М.**

### 古典舞《扇舞丹青》

#### КИТАЙСЬКИЙ КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ «ТАНЦЮВАЛЬНИЙ МАЛЮНОК ІЗ ВІЯЛОМ»

У повідомленні описано особливості композиції сучасного китайського танцю «Танцювальний малюнок із віялом». Акцентовано увагу на співпадання його естетичних і технічних принципів з німецьким експресіонистичним танцем.

**Ключові слова:** китайське танцювальне мистецтво, сучасний китайський класичний танець, танець із віялом, китайська каліграфія, «танець на папері».

《扇舞丹青》借用一把延长手臂表现力的折扇，演绎了中华民族书法艺术的神韵之美，动态地展现了“纸上的舞蹈”，可谓文治“舞”功。作品通过表演者似飞腾狂草、像描画丹青般的一招一式的精彩表演，在整个的舞台空间，塑造出一种古雅、端庄，充满中国传统舞蹈文化体态形象，将古典舞与中国书法文化、扇文化、剑文化融为一体，把舞、乐、